

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛАНДШАФТНОЇ ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ

Останнім часом разом з традиційним поділом географії на дві головні гілки – фізичну (природничу) та суспільну (соціально-економічну) географії. Формується інтегрований поєднаний варіант – **загальна географія**. Донедавна комплексні характеристики на рівні напрямів географічної науки не представлялись. Новим науковим напрямом сучасної географії є розгляд земної оболонки як єдиної і цілісної одиниці – ландшафтної оболонки.

Ландшафтна оболонка землі має свої особливості: геосферну будову, багатокomпонентну системно-структурну організацію, геопросторову прив'язку географічних об'єктів і явищ до земної поверхні. Географи також вивчають паралельно із складом ландшафтної оболонки компонентну її структуру то є складові ландшафтної оболонки, та поширення цих складових по поверхні.

- = поверхня землі та її будова – геоморфологія;
- = водна оболонка – гідрологія;
- = біосфера – біогеографія;
- = ґрунтовий покрив – географія ґрунтів;
- = населення – географія населення;

- = соціальна сфера – соціальна географія;
- = господарство – економічна географія;
- = культура та політика – географія культури, політична географія [1].

Враховуючи що географія вивчає кожен з компонентів ще і у двох напрямках це: за участю у формуванні саме ландшафтної оболонки, та за територіальним (геопросторовим) поширенням, і має таку особливість, як один із найскладніших об'єктів дослідження зумовлює необхідність найширшого використання міждисциплінарного підходу, міждисциплінарної методології, є особливо актуальним саме для географічної науки.

Як і більшість наук географічна наука включає допоміжні та обслуговуючі дисципліни такі як картографія, геоінформатика, методи географічних досліджень, методика викладання географії та ін. [1]. Основними факторами розвитку міждисциплінарності в науці та освіті є: – складність (комплексність) природи і суспільства; – потреба у дослідженні проблем і питань, які неможливо здійснити в рамках окремих дисциплін; – необхідність вирішення соціальних проблем національного і глобального характеру; – суперечливий розвиток нових технологій (цифрових).

Синтез наукових досліджень, внесення нових здобутків з інших наук до географічної тільки сприятиме розвитку та кращому розумінню процесів на всіх рівнях досліджень, від мікро масштабних до крупно масштабних.

Останнім часом соціальні, філософські, політичні, економічні, екологічні та ін. процеси і явища, які відбуваються на фоні економічного розвитку потребують комплексного міждисциплінарного осмислення та оцінок з точки зору різних наук.

Активізує міждисциплінарність в географічній науці зростаюча мобільність тих процесів які відбуваються навколо людини а саме у географічній оболонці. Багато явищ та процесів проходять дуже швидко. Якщо наприкінці ХХ ст. ці процеси відбувались протягом 20-25 років то зараз цей процес займає до п'яти років. Особливо скоро ідуть процеси природно-антропогенні.

Вітчизняна географія, також, активно позбавляється і радянської ідеології послідовно посилюючи своє входження в світову географічну науку та підтримує євроінтеграційний курс [2]. Також дуже швидко змінюються головні запити географічної науки. Це розробка комплексних характеристик окремих регіонів в крупних масштабах. З урахуванням всіх регіональних особливостей. Чому сприятиме залучення до географічних досліджень методологій, методик, та методів з інших наук.

Проблеми конструктивного комплексного підходу та синтезу наук постали не лише перед вітчизняною географічною наукою. Це проблема загально світова. Людство стоїть на порозі на порозі повернення до великомасштабного мислення, до узагальненої теорії, до поєднання окремих частин у єдине ціле.

Можна сказати що міждисциплінарність – це одна з яскраво виражених прикмет сьогодення, за якою майбутнє наукових досліджень і розвитку вищої освіти. Прикладом реалізації на практиці міждисциплінарного підходу може слугувати поява наприклад «Загальної географії» як напрямку наукових досліджень, і нової навчальної дисципліни, яка об'єднує багато окремих напрямків наукових досліджень у один цілісний напрямок.

Список використаних джерел: 1. *Топчієв О.Г. Методологічні засади географії: Підручник / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко, В.В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 366 с.* 2. *Топчієв О.Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля. Навчальний посібник / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко, В.В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 348 с.* 3. *Топчієв О.Г. Предметна область географії та її сучасні методологічні трансформації / О.Г. Топчієв // Український географічний журнал. – 2016. – №1. – С. 64-69.*